

ЗВІТ

**про хід дослідно-експериментальної роботи
у Малокаховському НВК «ЗОШ I-III ступенів - ДНЗ»**

**Каховської районної ради
Херсонської області**

II діагностично-пошуковий етап

ЗВІТ
про хід дослідно-експериментальної роботи
у Малокаховському НВК «ЗОШ I-III ступенів - ДНЗ»
Каховської районної ради Херсонської області

1. Тема дослідно-експериментальної роботи «Формування освітньої траєкторії учня в умовах школи особистісного розвитку та творчої самореалізації».
2. Наказ управління освіти, науки та молоді Херсонської обласної державної адміністрації від 17 жовтня 2016 року № 290 «Про здійснення інноваційної діяльності у закладах області у 2015/2016 н.р. та завдання на 2016/2017 навчальний рік»
3. Малокаховський навчально-виховний комплекс « загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад» Каховської районної ради Херсонської області вулиця Шкільна, б.52, с. Малокаховка, Каховський район, Херсонська область, 74823.
4. Директор: Шевченко Ірина Іванівна, вища кваліфікаційна категорія, звання «Старший учитель».
5. Науковий керівник: Слюсаренко Ніна Віталіївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, менеджменту освіти й інноваційної діяльності.
6. Термін проведення експерименту: 2016-2021 роки.
7. Відповідно до наказу управління освіти, науки та молоді Херсонської обласної державної адміністрації від 17 жовтня 2016 року № 290 «Про здійснення інноваційної діяльності у закладах області у 2015/2016 н.р. та завдання на 2016/2017 навчальний рік» проводиться експериментально-дослідницька робота у Малокаховському НВК «ЗОШ I-III ступенів - ДНЗ» Каховської районної ради з теми «Формування освітньої траєкторії учня в умовах школи особистісного розвитку та творчої самореалізації».

На II діагностично-пошуковому етапі дослідно-експериментальної роботи педагогічний колектив закладу вирішив такі завдання:

1. Обрав діагностичні методики для вивчення стану навчально-виховного процесу в сучасній загальноосвітній школі, розробити анкети, плани проведення інтерв'ю.
2. Конкретизував критерії, показники та ознаки рівнів результативності діяльності школи особистісного розвитку та творчої самореалізації.
3. Здійснив діагностику стану освітнього процесу в Малокаховському НВК.
4. Розробив модель школи особистісного розвитку та творчої самореалізації.
5. Підвів підсумки діагностично-пошукового етапу дослідно-експериментальної роботи.

I. Діагностичні методики для вивчення стану освітнього процесу.

Пріоритетним завданням сучасної школи є цілісний розвиток особистості на засадах гуманістичної спрямованості та особистісно-орієнтованої моделі навчання, вивчення та встановлення індивідуальних рис і потенційних можливостей кожної дитини, створення оптимальних умов для її самовдосконалення та самореалізації. Професійна діяльність учителя полягає не лише в передачі знань, формуванні вмінь і навичок, а ґрунтується на засадах педагогічної діагностики, яка уможлиблює шляхом вивчення особистості учня забезпечити оптимальні умови для навчання і виховання, врахування індивідуальних потреб, турботу про психічне і фізичне здоров'я вихованців.

З метою вивчення стану освітньої діяльності в НВК було проведено ряд методик:

Програма дослідження: Аналітичний тест інтелекту Р. Мейлі

Мета дослідження: вимірювання рівня інтелектуального розвитку учнів 13-14 років

Обстежувані: учні 8 класу, (22 особи)

Дата проведення: січень 2018 року

Стимульний матеріал включає шість груп завдань (субтестів).

Перший субтест - "Встановлення послідовності подій" - являє собою кілька сюжетних картинок, перша з яких є вихідною. Випробуваному пропонується розставити інші картинки так, щоб послідовно описати задану тему. На виконання завдання відводиться 5 хв. Оцінка успішності вирішення завдання здійснюється шляхом нарахування випробуваним за вірне рішення одного бала.

Другий субтест - "Продовження числового ряду за встановленою закономірністю" - є тестом виявлення загального правила розстановки символів.

Час на виконання даного субтеста - 5 хв. За кожну правильно розв'язану задачу нараховується 1 бал. Якщо випробуваний, зрозумівши суть завдання, допускає помилки через неуважність, то можливо виставляння йому оцінки, що дорівнює 0,5 бала.

Третій субтест - "Складання пропозиції по трьох слів" - здійснюється відповідно не до стилістичним критерієм, а з критерієм єдності думки і логічної спільності фрази. На виконання кожного завдання дається 2 хв. Оцінка результатів здійснюється за трьома позиціями: 1 бал - фраза позбавлена сенсу; 2 бали - простота, банальність фрази; 3 бали - оригінальна думка.

Четвертий субтест - "Доповнення картинок" - являє собою пошук випробуваним пропущеного фрагмента в стимульній зображенні. Загальний час виконання субтеста - 5 хв. За вірне рішення нараховується 1 бал.

П'ятий субтест - "Складання фігур з частин" - передбачає складання фігури з набору фрагментів. Випробуваний повинен зібрати якомога більше оригінальних фігур. При оцінці враховуються перші три складені фігури. Варіація оцінки коливається від 1 до 3 балів в залежності від кількості фігур і їх оригінальності. Час на виконання одного завдання - 1,5 хв.

Шостий субтест - "Геометричні аналогії" - складений на основі порівняння двох геометричних фігур.

Випробуваний, ознайомившись з еталоном, малює таку фігуру, яка була б пов'язана аналогічним чином з пред'явленим зразком.

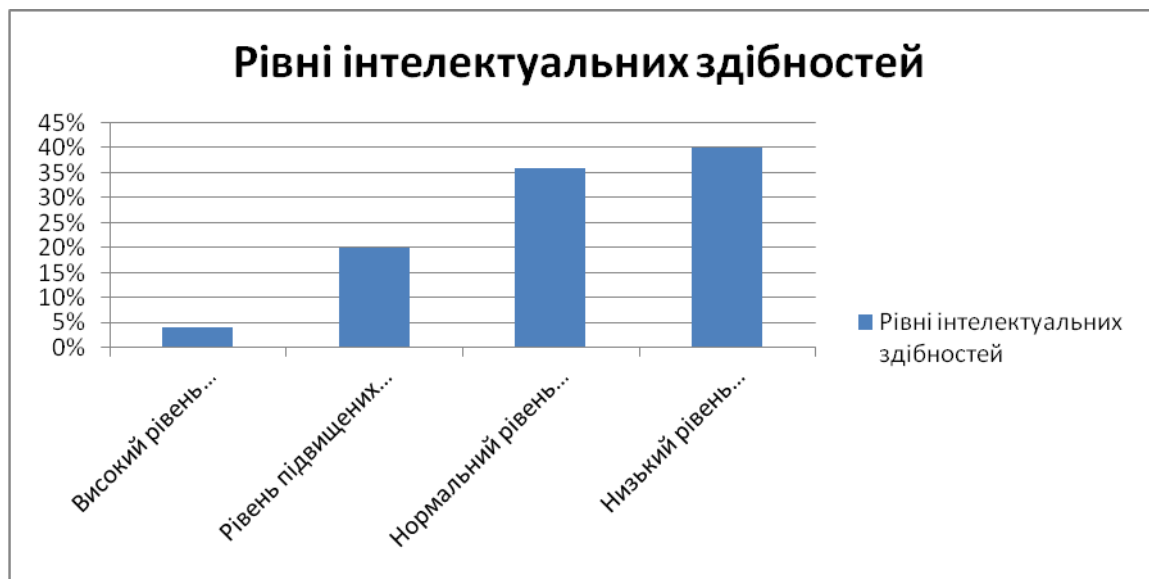
За результатами тесту ми маємо такі показники

Високий рівень інтелект 4%

Рівень підвищених інтелектуальних здібностей 20%

Нормальний рівень розвитку загальних здібностей 36%

Низький рівень розвитку інтелектуальних здібностей 40%

Рекомендовано

- ✓ вивчення іноземних мов;
- ✓ складання слів;
- ✓ фізичні навантаження;
- ✓ отримання знань;
- ✓ комп'ютерні ігри.
- ✓ покрокові вправи

Перевірена стратегія і важке завдання - вивчити іноземну мову. Володіння двома мовами спонукає префронтальну кору мозку працювати активніше, покращує пам'ять і вміння вирішувати завдання, відтягує прояв старечого недоумства на 5.

Наступне робоче вправу для мозку - складання слів. У радянські часи була популярна гра «Ерудит». Існує сучасна інтерпретація гри, під назвою «скрабл». Гра стане для тих, хто хоче підвищити iq, кращим другом. Складання слів з обмеженої кількості букв сприяє розвитку грамотної мови, розширенню словникового запасу. Також рекомендують розгадувати кросворди, ефект аналогічний. Помірні фізичні навантаження допоможуть підвищити рівень інтелекту на 50%.

Якщо охопила лінь і нічого не хочеться робити, варто взяти себе в руки і відправитися на бігову доріжку або пройтися по вулиці швидким кроком. Кардіо-тренування позитивно позначаються на пізнавальних здібностях і допомагають скинути вагу. Отримання знань - тренування мозку, як м'язів. Замість перегляду телевізора з нескінченними серіалами і негативною інформацією, включите пізнавальний фільм про підводний світ або передачу з циклу «очевидне неймовірне».

Якщо вирушаєте в дорогу, читайте не анекдот, а наукову фантастику. Не зациклюйтеся на чомусь одному, інформація повинна надходити різноманітна. Вчені стверджують, що емоційніше сприйняття інформації, тим краще розвивається довгострокова пам'ять.

Грайте у відеоігри. Передбачаю численні заперечення. Відеоігри сприяють розвитку інтелекту. Найпростіший приклад - військові шутери. Вони покращують координацію рухів, підвищують сприйняття візуальних сигналів. Ігри - джерело інформаційного матеріалу на певну тему.

Програма дослідження: Опитувальник самоствавлення В.В.Століна

Мета дослідження: визначення емоційного та семантичного змісту ставлення особистості до себе

Обстежувані: учні 11 класу.

Дата проведення: лютий 2018 року

Учні 11 класу в кількості 8 осіб пройшли тестування ,опитувальник самоствавлення В.В.Століна з гідно якого ми маємо такі результати :

Шкала 1 – внутрішня чесність – «Відкритість» - пов'язана з такими аспектами образу «Я», самоствавлення, поведінки, які, будучи значимими для особистості, важко допускаються до усвідомлення.

Учні 11 класу мають низьке значення шкали у 100% - це значення говорить про глибоку усвідомленість «Я», підвищену рефлексивність та критичність, здатність не приховувати від себе та інших значиму неприємну інформацію.

Діти з крайньо низькі значенням та високим значенням відсутні.

Шкала 2 - «Самовпевненість» - уявлення про себе як про самотійну, вольову, енергійну, надійну людину, якій є за що себе поважати.

Низькі значення шкали має 12% учнів - це свідчить про незадоволеність собою та своїми можливостями. Остані 88% мають високе значення шкали, це значить, що вони відповідають високій думці про себе, відсутності внутрішньої напруженості.

Шкала 3 - «Самокерівництво» - уявлення про те, що основним джерелом активності та результатів, що стосуються як діяльності, так і власної особистості суб'єкта, є він сам.

з високим балом шкали вийшли 76% учнів ці учні виразно переживають власне «Я» як внутрішній стержень, що інтегрує їх особистість і життєдіяльність, вважають, що їх доля знаходиться в їх власних руках, і відчувають почуття обґрунтованості і послідовності своїх внутрішніх спонукань та цілей. З низьким балом 24% учнів, це свідчить про віру суб'єкта та підвладність його «Я» часовим обставинам, про нездатність протистояти долі, погану саморегуляцію, розмитий локус «Я», відсутність тенденції шукати причини вчинків та результатів у собі самому.

Шкала 4 – відображене самоставлення - «Дзеркальне «Я» - очікуване ставлення до себе з боку інших людей.

Високі значення шкали мають 88% і вони відповідають уявленню суб'єкта про те, що його особистість, характер та діяльність здатні викликати у інших повагу, симпатію, схвалення та розуміння. 12% з низьким значенням шкали, нам це вказує про очікування протилежних почуттів від узагальненого іншого.

Шкала 5 - «Самоцінність» - відображає емоційну оцінку себе, свого «Я» за внутрішніми інтимними критеріями любові, духовності, багатства внутрішнього світу. Більшість учнів мають високі оцінки за шкалою, 88%, такі учні відображають зацікавленість у власному «Я», любов до себе, відчуття цінності власної особистості та одночасно передбачувану цінність свого «Я» для інших.

Низькі значення шкали має 12%, характеризують недолік свого духовного «Я», сумніви у цінності власної особистості, відстороненість, що межує з байдужістю до свого «Я», втрату інтересу до свого внутрішнього світу.

Шкала 6 - «Самоприйняття».

Високий полюс мають 100% учнів і це відповідає дружньому ставленню до себе, згоді з самим собою, схваленню своїх планів та бажань, емоційному, безумовному прийняттю себе таким, який ти є, нехай навіть з деякими недоліками.

Низький полюс який би свідчив про відсутність перерахованих якостей – недостатність самоприйняття, що є важливим симптомом дезадаптації відсутній

Шкала 7 - «Самоприв'язаність».

Високі значення шкали говорять про ригідність «Я-концепції», прив'язаність, небажання змінюватися на фоні загального позитивного ставлення до себе. Ці переживання часто супроводжуються прив'язаністю до неадекватного «Я»-образу. В останньому випадку тенденції до збереження такого образу – один із захисних механізмів самосвідомості таких учнів 76%

Низькі значення свідчать про протилежні тенденції: бажання щось у собі змінити, потяг до відповідності з ідеальним уявленням про себе, незадоволеність собою 24% учнів.

Шкала 8 – внутрішня конфліктність.

Високі значення свідчать про наявність внутрішніх конфліктів, сумнівів, непогодження з собою, тривожно-депресивних станів, що супроводжуються переживанням почуття провини 76%

Помірне підвищення за шкалою говорить про підвищену рефлексію, глибоке проникнення у себе, усвідомлення своїх труднощів, адекватний образ «Я» та відсутність витіснення 24%

Крайньо низькі значення шкали свідчать про заперечення проблем, закритість, поверхову самовдоволеність, відсутні.

Шкала 9 - «Самозвинувачення».

Високі значення відсутні це говорить проте, що в дітей відсутнє самозвинувачення, готовність поставити собі у провину свої промахи та невдачі, власні недоліки, відступити негативні емоції на свою адресу.

Рекомендації вчителям :

- створювати ситуації успіху на уроках;
- порівнювати роботу учня лише з його попередніми роботами, а не з роботами інших;
- уникайте критики учня при свідках, а також вживання слів «завжди», «ніколи»;
- хвалити учня за найменші досягнення;
- дозволяти учневі самотійно оцінювати свою поведінку та її наслідки;

- зменшуйте кількість заперечних слів та речень, краще замінити їх на ствердні та позитивно спрямовані;
- для підтримання усних інструкцій використовуйте візуальну стимуляцію;
- надавати учням можливість висловлювати свої думки, підкреслювати їх цінність;
- використовувати на уроках вправи на розвиток пізнавальних психічних процесів (мислення, пам'ять, увага тощо).
- Індивідуальний підхід до кожного учня

Рекомендації класному керівнику:

- ✓ формувати спільні цілі, завдання в класі та залучати всіх учнів для їх реалізації;
- ✓ розвивати взаєморозуміння та взаємоповагу серед учнів;
- ✓ розвивати усвідомлення кожним з учнів своєї належності до класного колективу;
- ✓ розвивати усвідомлення власного «Я»;
- ✓ розвивати у собі своє неповторне «Я»;
- ✓ робота над підвищенням самооцінки.

Програма дослідження:

- **Діагностика фізіологічної готовності до школи (Визначення рівня розвитку дрібної моторики рук (тест))**
- **Зорово-графічний гештальт-тест Бендера**
- **Тест «Будиночок» (оцінювання вміння діяти за зразком)**

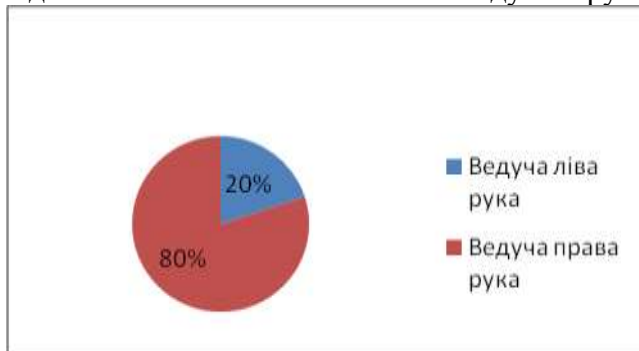
Мета дослідження: виявлення потенційної «групи ризику», тобто дітей, чиє навчання та виховання пов'язані із труднощами, виявити рівень сформованості фізіологічної готовності до школи, а також виявлення потреби залучення додаткових педагогічних засобів, що підсилюють адаптацію дітей до школи;

Обстежувані: учні 1 класів.

Дата проведення: вересень 2018 року

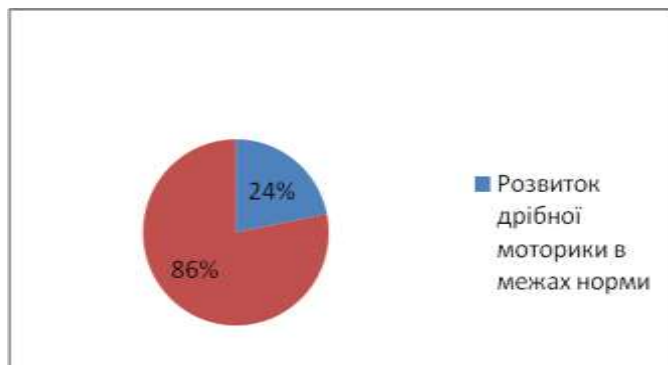
Діагностика фізіологічної готовності до школи. Визначення рівня розвитку дрібної моторики рук складається з 30х тестів. За показниками тестів ми маємо такі результати

Більшість дітей мають кількість синкенезій на лівій руці більша, ніж на правій, отже, для правої руки диференціація рухової системи розвинена краще. Під час письма права рука буде ведучою. Такий показник мають 80% дітей, 20% дітей мають показники з лівою ведучою рукою.

24 % дітей мають рівень розвитку дрібної моторики недостатній і потрібне відповідне тренування,

86 % у межах норми.

Тож більшість дітей першокласників мають схильність до ведення правої руки та мають розвинену дрібну моторику рук. Це свідчить про фізіологічну готовність дітей до школи.

Зорово-графічний гештальт-тест Бендера Мета: можливість оцінити ступінь сформованості зорово-моторної координації, а також виявити проблемні її моменти. Рівень розвитку «зорово-

моторної координації» визначається за допомогою якісного аналізу, з огляду на дані, отримані й перевірені у дослідженнях Л.Ясюкової.

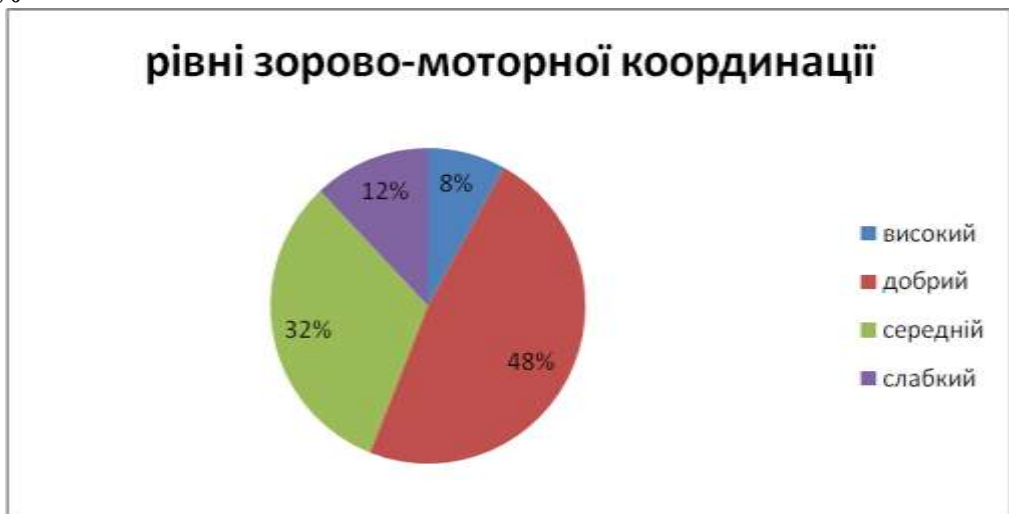
Учні мають такі показники рівнів розвитку зорово-моторної координації

Високий 8%

Добрий 48%

Середній 32%

Слабкий 12%

Учні першого класу показали гарні результати, дітей з серйозними відхиленнями від зазначених допусків не було виявлено, тож дітей яким би була потрібна обов'язково консультація невролога не виявлено. Найбільший відсоток діти набрали з добрим рівнем зорово-моторної координації у них усі малюнки виконані майже ідентично зразку (з допустимим незначним відхиленням).

Середній рівень мають діти у яких на всіх малюнках є загальна подібність зі зразками. Такий результат показали 32% дітей

Слабкий рівень має 12% це є не значний показник. Малюнки загалом схожі на зразки і деякі з них мають значний дефект зображення, який не може бути пояснений просто нерозвиненістю графічних навичок у дитини.

Тест «Будиночок»

Мета: визначити рівень вміння діяти за зразком.

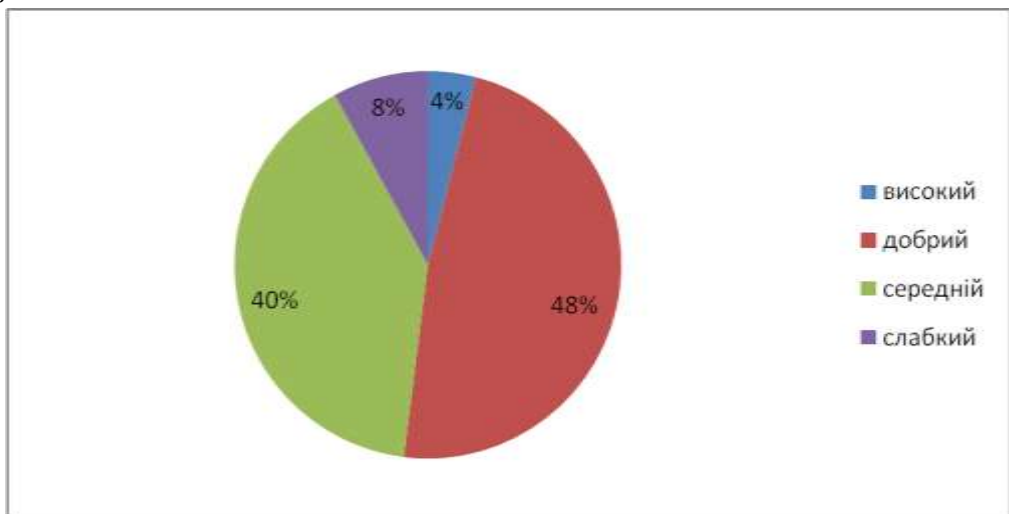
Учні мають такі показники рівнів розвитку вміння діяти за зразком

Високий 4%

Добрий 48%

Середній 40%

Слабкий 8%

Рекомендації

Рекомендації психологу:

- ❖ проведення вправ та ігор на згуртованість учнівських колективів, на розвиток соціальної сфери та формування позиції учня;
- ❖ надання методичної допомоги класоводам;

❖ консультації вчителів та батьків, надання їм рекомендацій щодо навчання та виховання дітей.

❖ Розвивати дрібну моторику рук

❖ Проводити ігри на розвиток пам'яті, уваги

Рекомендації класоводу:

✓ формувати спільні цілі, завдання в класі та залучати всіх учнів для їх реалізації;

✓ розвивати взаєморозуміння та взаємоповагу серед учнів;

✓ розвивати дрібну моторику рук;

✓ розвивати мовлення дітей

Програма дослідження: Визначення типологічних особливостей сприймання (за методикою Л.Венгера)

Мета дослідження: визначення типу сприймання

Обстежувані: учні 4 класів (24 учня)

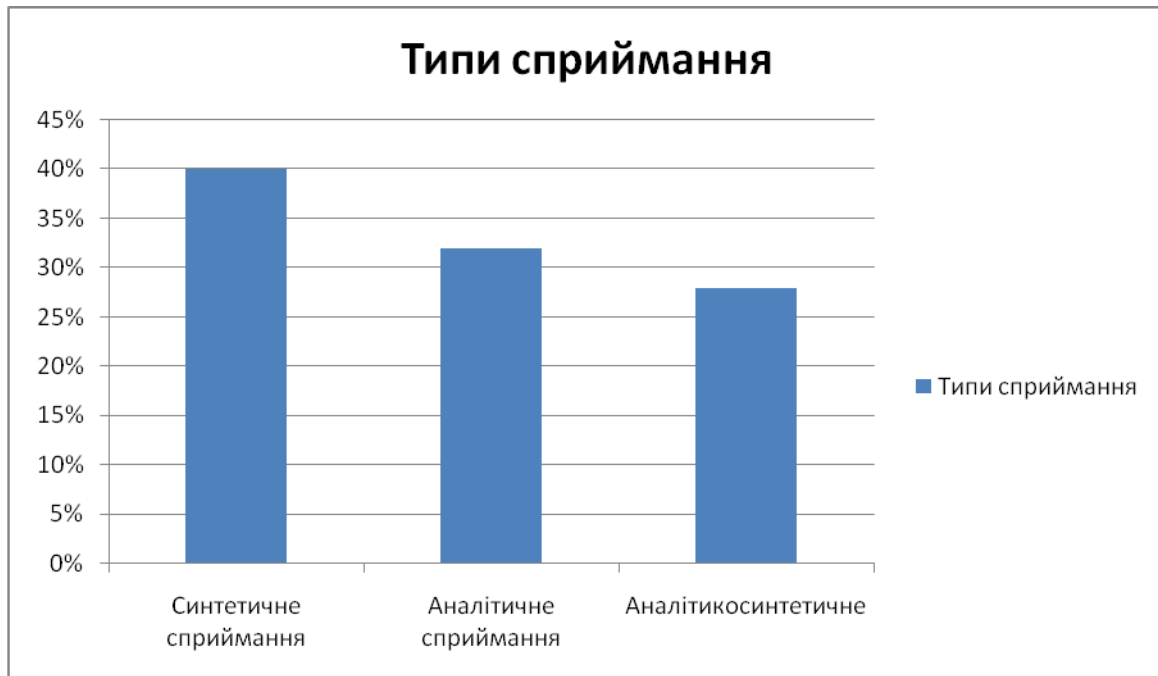
Дата проведення: травень 2018 року

Результатом дослідження :

Синтетичне сприймання 40%

Аналітичне сприймання 32%

Аналітикосинтетичний тип 28%

Піддослідні, які сприймали тільки розташування кружечків, мають синтетичний тип сприймання; ті піддослідні, які помічали однакові деталі окремих кружечків, мають аналітичний тип сприймання; а ті піддослідні, що однаково добре розрізняють і деталі, і розташування кружечків, мають аналітикосинтетичний тип сприймання.

Програма дослідження:

- методика «Чи відповідальна ви людина» (А. Махнач),

- методика «Мотивація успіху й остраху невдач» (А. Реан),

- методика «Вольові якості особистості» (Н.Б.Стамбулов),

- методика «Шкала совісності» (В.В. Мельников, Л.Т. Ямпольський)

Мета дослідження: вивчення особливостей прояву відповідальності у підлітків

Обстежувані: учні 8-9 класів (38 учнів)

Дата проведення: квітень 2018 року

Однією з задач нашого дослідження було збирання загальних даних про випробуваних учнів за допомогою розробленою нами анкети. Аналіз анкетних даних показав, що серед підлітків нашої вибірки є ті що вважають себе відповідальними це тільки 46%. Це характеризує їх як людей схильних до прийняття послідовних рішень. Вони відповідально ставляться до своїх обов'язків, і до життя в цілому.

Аналізуючи отримані результати, ми встановили, що 64% підлітків мають розвинуту мотивацію на успіх. Вони впевнені у собі, у своїх силах, відповідальні, ініціативні й активні. Їх відрізняє наполегливість у досягненні мети, цілеспрямованість.

Розвинуту мотивацію на острах невдач мають тільки 36% підлітків. Це свідчить, що вони відрізняються підвищеною тривожністю, низькою впевненістю у своїх силах. Їм властиво шукати причину, щоб відмовитися від виконання відповідального завдання, а при необхідності вирішення дуже відповідальних завдань впадають в стан, близький до панічного. Вони не схильні проявляти наполегливість у досягненні мети й воліють ставити перед собою середні по труднощам завдання.

Вивчення вольових якостей особистості показало, що у більшості підлітків проявляються такі вольові якості як цілеспрямованість, сміливість, рішучість, наполегливість, завзятість, ініціативність, самовладання й витримка. Діагностика ступеню поваги до соціальних норм і етичних вимог встановила, що серед підлітків виявлено високий рівень прояву совісності (77%). Серед інших підлітків високого рівня не виявлено, у них переважає низький рівень совісності. Можливо це пов'язано ще з тим, що у підлітків ще не сформувалися моральні якості особистості, а також з тими процесами, що відбуваються сьогодні у суспільстві. Випробувані вважають, що дотримання законів не є обов'язковим. Не вважають обов'язковим завжди додержуватися почуттів боргу й відповідальності. А читати книги, статті на теми моралі й моральності їм не властиво.

Після проведення діагностуючого експерименту був зроблений кореляційний аналіз з метою виявлення взаємозв'язку між особистісними властивостями особистості і відповідальності у підлітків. Проведений кореляційний аналіз встановив, що між рівнем самооцінки відповідальності у підлітків існує прямий значимий зв'язок з мотивацією на успіх; з вольовими якостями особистості, такими як: цілеспрямованість, наполегливість, завзятість, ініціативність, сміливість, самовладання та витримка, а також з такою якістю особистості як совісність.

Таким чином нами встановлено, що у підлітків з низьким рівнем самооцінки відповідальності проявляється низький рівень розвитку вольових якостей особистості, а це негативно відображається на розвитку особистості підлітка. Вивчивши кореляційні зв'язки, ми прийшли до висновку, що чіткого уявлення про відповідальність в учнів не сформовано. Загальну суть відповідальності вони розуміють недостатньо. Прагнучи до досягнення суспільного й особистісно-значимого результату у відповідальних справах, вони не завжди співвідносять свої бажання й можливості. Тому на підлітків необхідно звернути увагу не тільки шкільних психологів, але й учителів, а так само й батьків підлітків.

Висновок і перспективи подальших досліджень.

У справжнім дослідженні під відповідальністю розуміється цілісна інтегративна, функціонально значима якість особистості, що визначається наявністю установок на відповідальність, знанням і усвідомленням особистістю сутності відповідальності, відповідальним відношенням до дійсності й досвідом відповідальної поведінки. Структура відповідальності являє собою цілісне сполучення мотиваційного, когнітивного, емоційного й поведінкового компонентів. Синтез структурних компонентів відповідальності перетворює їх у стійке утворення – якість, що виражає соціальну спрямованість особистості.

Для повноцінного розвитку особистості, як суб'єкта життєдіяльності, необхідно створювати соціально-психологічні умови для становлення у дітей автономної відповідальності, як найважливішої риси людини - творця й володаря своєї долі. Ці умови повинні забезпечувати, насамперед, прояв самостійності, критичності особистості яка дорослішає, широких можливостей прояву власної індивідуальності, вибору варіантів поведінки й форм самоствердження й самореалізації.

В подальшому планується дослідження цілеспрямованого психолого- педагогічного впливу на формування й розвиток особистісних новоутворень, які сприяють розвитку відповідальності підлітків за своє власне здоров'я. Список літератури.

II. Критерії, показники та ознаки рівнів результативності діяльності школи особистісного розвитку та творчої самореалізації

Загальноосвітня школа завжди прагнула до оцінювання діяльності вчителя та педагогічного колективу взагалі. Так, для оцінки рівня сформованості в учнів системи компетентностей використовуються змістові показники, які закладені в навчальних програмах і посібниках.

Контрольні роботи, заліки, ДПА, ЗНО служать перевіркою того, у якій мірі, як міцно та глибоко засвоїв учень відповідний матеріал програми.

На даному етапі перед нами постала мета: оцінити особистісні показники, які сприяють самореалізації старшокласників; оцінити готовність педагогів до організації та здійснення освітнього процесу, який сприяв би ефективній самореалізації учнів; проаналізувати роль освітнього процесу школи у забезпеченні самореалізації учнів.

Результат діагностичних обстежень дозволив зробити висновок, що сучасний старшокласник – людина цільна, активна, творча, незалежна, хоча і не позбавлена податливості, підозрілості, іноді тривожності, з не дуже добре розвинуеною здатністю контролювати себе.

У процесі наукового дослідження такий показник як „конструктивний саморозвиток особистісних установок і поведінки” (до якого входять самовдосконалення і самореалізація) посідає лише VII рангове місце в ієрархії ціннісних орієнтацій (4,05%), що свідчить про недостатньо усвідомлену роль цього показника в досягненні життєвого успіху. Дослідження за критерієм „конструктивне ведення своїх справ” (до якого входять реалістичне планування свого майбутнього, вивчення найближчих і далеких перспектив) виявило, що „чітко уявляють своє майбутнє” 18,2%, „життєві цілі на сьогодні ще не визначено” – 19,5%, „думають про своє майбутнє, але не можуть визначитися” 54%, „з упевненістю та оптимізмом дивляться в завтрашній день” 30,2% опитаних.

Враховуючи отримані результати, ми виявили, що в юнацькому віці більше половини учнів перебувають на етапі активного самовизначення, зацікавлено ставляться до проблеми майбутнього, усвідомлюють необхідність життєвих цілей, хоча чітко уявляють своє майбутнє менше, ніж 20% опитаних.

Дослідження психологічного мікроклімату колективу (за показниками „конструктивне спілкування”, „добра саморегуляція емоцій, дій і думок”) виявило негативне ставлення до колективної діяльності через несприятливий психологічний клімат, що гальмує розвиток колективу й особистості в ньому. Це пов’язано з перевагою негативних емоцій або недостатнім соціальним запитом у 67,3%, із них 8% є соціометричними ізгоями, і тільки 22% опитаних почували себе психологічно комфортно, із них 7% - соціометричні зірки.

Аналіз результатів виявив, що в середовищі вчителів мають місце значні розбіжності в мотивах відношення й у характері осмислення сутності процесу самореалізації школярів, а також використання психолого-педагогічних методик, необхідних для успішної реалізації даного процесу в ході навчання й виховання в сучасній школі.

Дане дослідження показало, що більше 57% вчителів і класних керівників не ставлять собі за мету формувати високий особистісний статус учнів, спрямований на їх самореалізацію, 54,5% опитаних учителів не вміють прогнозувати його розвиток, 41% - не можуть подолати своє негативне ставлення до окремих учнів, 56% - не мають необхідних знань, щоб вести в школі таку роботу.

Лише чверть опитаних учителів навели переконливі підтвердження того, що на своїх уроках вони створюють відповідну атмосферу, використовують форми й методи роботи, які сприяють самореалізації старшокласників.

Аналіз навчально-виховного процесу дозволив визначити причини низького рівня самореалізації учнів:

- низький рівень мотивації досягнення самореалізації серед школярів;
- нечітка визначеність життєвих цілей старшокласників та їх розбіжність з індивідуальними здібностями;
- відсутність ціннісно-орієнтаційної єдності залучених до забезпечення процесу самореалізації старшокласників; наявність несприятливого психологічного клімату в учнівському колективі;
- незначний перелік соціальних ролей та видів діяльності, в яких має можливість брати участь школяр.

Ефективність виховного процесу в значній мірі обумовлена комплексним і системним характером його побудови. Системний, комплексний, особисто-орієнтований, культурологічний, гуманістичний, синергетичний підходи дають можливість виділити три виховні сфери взаємодії всіх залучених до навчально-виховного процесу, спрямованого на самореалізацію особистості старшокласників:

- 1) виховна система навчального закладу, в рамках якої педагогічний колектив прагне впорядкувати вплив усіх факторів і структур шкільного співтовариства на процес розвитку самореалізації школяра;
- 2) виховний простір класу, секції, клубу, гуртка, наукового товариства, де відбувається найбільша кількість актів виховної взаємодії;
- 3) система педагогічного забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку учня, яка формується під впливом виховної системи навчального закладу, виховної системи класів тощо.

Робота класовода та класного керівника по створенню виховного середовища, спрямованого на самореалізацію, передбачає певні напрямки, зокрема: особисте самовдосконалення; взаємодію з іншими учасниками організації процесу самореалізації; виховний вплив, створення та розвиток

колективу старшокласників як середовища їх життя та самореалізації; виховний вплив на особистість школяра; педагогічний вплив на сім'ю як фактор виховання.

Для вивчення ефективності виховного процесу, спрямованого на самореалізацію особистості старшокласника ми визначили такі критерії:

- *регулярно здійснюване самопізнання старшокласника*, у результаті якого утворюється й підтримується конструктивне ставлення до себе (самооцінка й самоповага);
- *визначеність життєвих цілей*, у результаті якої усвідомлюється життєве призначення, здійснюється формування життєвих цілей старшокласника на основі загальнолюдських цінностей, соціально-орієнтованої мотивації, вивчення особистісних потенціалів, здібностей, життєвих цілей, які стосуються професійного, духовного, інтелектуального розвитку людини, сімейного й матеріального добробуту;
- *оптимістичне ставлення до майбутнього*, що реалізується на основі чіткої визначеності життєвих цілей, в результаті якої особистість відчуває себе успішною, здатною до самореалізації, що є основою для найефективнішого розвитку особистісних властивостей, формування активності й цілісності особистості, здатної до самореалізації;
- *конструктивне спілкування школярів з оточуючими людьми*, що допомагають продуктивному вирішенню особистих, ділових і суспільних проблем. Під впливом спілкування формуються соціальні установки, життєві цілі, емоційно-почуттєві компоненти, моральні норми тощо. Конструктивне спілкування сприяє збагаченню знань, умінь та навичок учасників спільної діяльності, задовольняє потребу в психологічному контакті, розкриває весь спектр якостей, комунікативний потенціал, соціальну значущість особистості;
- *оптимальна саморегуляція старшокласниками своїх емоцій, дій і думок* (уміння підтримувати позитивний емоційний тон; зберігати спокій у стресових ситуаціях; створювати позитивні особистісні установки й стосунки; зберігати здоровий глузд і мудрість у конфлікті з людьми; виявляти гнучкість мислення при вирішенні складних задач; підтримувати гармонійний, різноманітний і адаптивний необхідний спосіб життя тощо);
- *гармонійно організована творчість старшокласників* – наявність цікавої творчої справи й забезпечення комплексного планування навчально-виховного процесу з урахуванням індивідуальних інтересів, запитів, нахилів, здібностей, професійної спрямованості старшокласників;
- *конструктивне ведення старшокласниками своїх справ*, для якого характерне: реалістичне планування; доведення початого до кінця; уміння відмовитися від нереальної мети і сформулювати нову; уміння систематично працювати, що існує в гармонії з бажаннями, емоціями, думками та уявленнями про себе, людей та навколишній світ;
- *наявність ціннісно-орієнтаційної єдності та задоволеність учнів, педагогів і батьків емоційно-психологічним кліматом і життєдіяльністю у виховному закладі*: задоволеність стилем взаємовідносин між учнями, педагогами та людьми, які залучені до навчально-виховного процесу; визначеність цілей і завдань виховання з урахуванням вимог суспільства і вікових, національних та індивідуальних особливостей особистості школяра; комплексність у процесі прогнозування системи виховання школярів.

У процесі експериментальної роботи з учителями, старшокласниками та їх батьками проводились:

- науково-практичні заняття („Як допомогти старшокласнику обрати професію”, „Духовний розвиток сучасного школяра”);
- рольові тренінги й ділові ігри („Тренінг комунікативних умінь”, „Тренінг визначення життєвих цілей та тимчасових перспектив”, „Експрес-проби”, „Експрес-вихід”, „Бюро з працевлаштування”, „Центр зайнятості”, „Рекламне агентство” та ін.);
- індивідуальне психолого-педагогічне консультування всіх залучених до навчально-виховної діяльності, яка сприяє самореалізації особистості;
- інструктивно-методичні консилиуми, семінари („Моя дитина, хто вона?”, „Актуальні проблеми виховання молоді”, „Сімейні традиції виховання”);
- педагогічні ради, конференції, обмін досвідом, творчі майстерні („Сучасні виховні технології”, „Виховання громадянина”, „Школа успіху”, „Творчі рецепти”);
- проєктивні практикуми та практикуми діяльності на рівні співучасті та співтворчості („Співдружність”, „Гарні поради”, „Школа успіху”, „Я хочу бути ... як ...!”, спільні театральні постановки, „Родина-ерудит”);
- виставка творчих робіт („Мала творча академія”, „Родинне захоплення”).

Установлено, що ефективність навчально-виховного процесу, спрямованого на самореалізацію особистості, значно зростає, якщо використовуються принципи повної довіри вчителя до учнів і батьків, сприйняття батьків як партнерів у навчально-виховному процесі, глибокої віри в учня як суб'єкта самовдосконалення з боку педагогів і батьків.

III. Діагностика стану освітнього процесу

Освітній процес у Малокаховському НВК спрямовано на виконання сучасного соціального замовлення, сутність якого – усебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей; формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня, забезпечення економіки країни кваліфікованими фахівцями.

Перед НВК, як і перед кожним навчальним закладом, стоять запитання: Як здійснювати ефективне управління закладом освіти? Як підвищити якість освіти? Від чого залежить результативність роботи школи?

Відповіді на ці та подібні запитання можна сформулювати на основі моніторингу якості освіти, адже як специфічний вид контролю він передбачає вимірювання та зіставлення, аналіз інформації про діяльність освітньої системи чи її окремих елементів.

Якість освіти є наріжним каменем реформування більшості освітніх систем. Одним із основних елементів забезпечення якості освіти є оцінювання ефективності роботи школи.

За результатами річного оцінювання 2016/2017 н.р. - 68% учнів мають достатній та середній рівень навчальних досягнень.

У цьому 2017/2018 н.р. маємо такі показники:

Високий – 22 учні (10%);

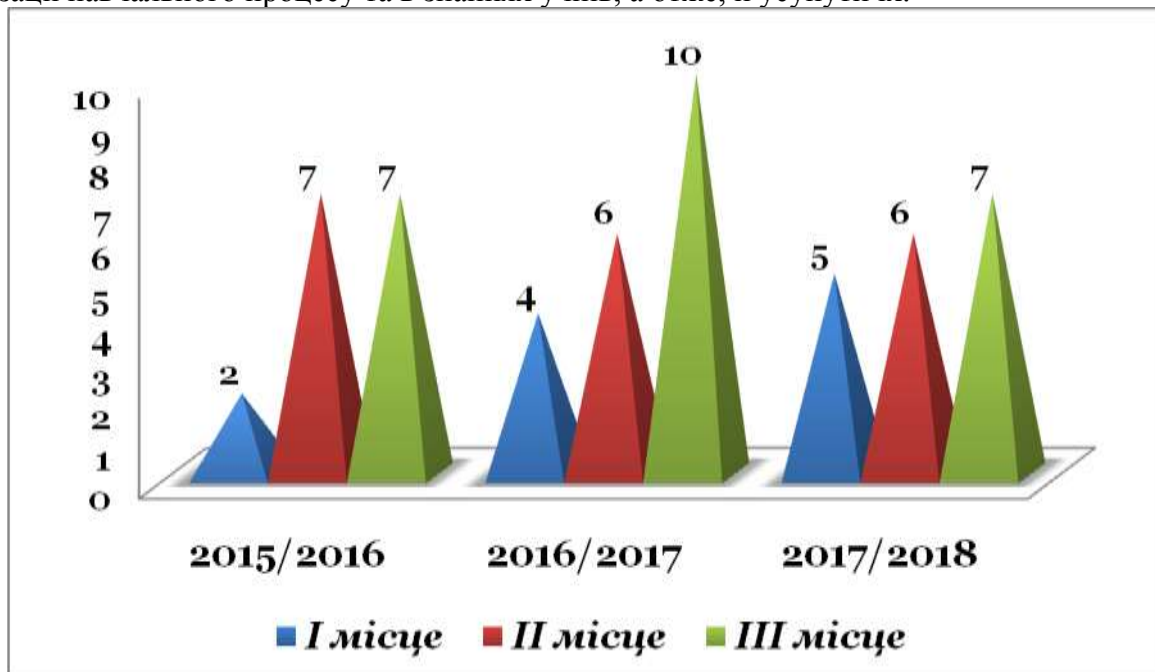
Достатній – 69 учнів (32%);

Середній – 73 учні (34%);

Початковий - 52 учні (24 %).

Якісний показник становить 42%, що є реальним показником навченості.

Робота колективу НВК, проведена за планом виявлення та підтримки талановитої молоді, створення умов, необхідних для розвитку індивідуальності та неординарних здібностей учнів, має свої позитивні результати. Вони відобразилися, зокрема, у результатах участі учнів НВК в предметних олімпіадах. Моніторинг результатів участі учнів в II етапі Всеукраїнських предметних олімпіадах дає можливість не лише виявити рівень знань обдарованих дітей, а й з'ясувати недоліки і прогалини в організації навчального процесу та в знаннях учнів, а отже, й усунути їх.

Моніторинг результатів участі учнів в олімпіадах із основ наук показав, що вони загалом є задовільними і стабільними. Однак результати в розрізі окремих предметів не належать до найвищих, що означає послаблення забезпечення розвитку індивідуальних здібностей і талантів учнів. З огляду на це було розроблено заходи щодо підвищення якості освіти за результатами участі учнів в олімпіадах із основ наук:

1. Проаналізувати результати участі випускників початкової школи в міських олімпіадах, прослідкувавши динаміку за останні роки.
2. Активізувати участь учнів в інтелектуальних і творчих конкурсах й олімпіадах із основ наук.
3. Проаналізувати на засіданнях ШМО вчителів початкових класів змістові аспекти результатів олімпіад.
4. Забезпечити системне навчання педагогічних працівників із питань організації роботи з обдарованими дітьми.
5. Забезпечити ефективне використання годин варіативної складової робочих навчальних планів.
6. Забезпечити освітні потреби й запити учнів та їхніх батьків у формуванні варіативної складової робочого навчального плану на діагностичній основі.

Все більшої активності набуває участь учнів у Всеукраїнських та міжнародних інтерактивних конкурсах «Соняшник», «Левеня», «Кенгуру», «Геліантус», та ін.

Назва конкурсу	Кількість учасників	Відмінний результат		Добрий результат		Учасники	
		Кіл-ть	%	Кіл-ть	%	Кіл-ть	%
Соняшник	28	6	21	14	58	6	21
Патріот	44	-	-	5	11	39	89
Левеня	15	3	20	7	47	5	33
Лелека	14	-	-	7	50	7	50
Кенгуру осінній	39	1	3	28	72	10	25
Кенгуру весняний	42	4	10	26	61	12	29
Колосок	55	32	58	23	42	-	-
Бобер	49	1	2	20	41	28	57
Геліантус	51	17	33	14	28	20	39
Sunflower	26	9	35	15	58	2	7

Враховуючи усе вищевказане, можна зробити висновок, що в НВК склалась певна система роботи з обдарованими та здібними учнями.

Однак, враховуючи, що робота з обдарованими учнями є пріоритетним напрямком школи, як закладу нового типу, слід звернути увагу на проблеми, що потребують вирішення. А саме:

- низький рівень організації наукової діяльності учнів початкової школи;
- необхідність покращення системи роботи з підвищення рівня досягнень обдарованих учнів з хімії, історії, правознавства, фізики, інформатики.
- відсутність учасників та переможців конкурсів-захистів, турнірів Всеукраїнського рівня;
- відсутність розроблених вчителями авторських курсів для обдарованих учнів.

Отже, моніторинг – це сучасний механізм управління якістю шкільної освіти, система інструментарію, що забезпечує не тільки оцінювання ефективності освітнього процесу, а й визначення подальших дій для його покращення.

IV. Модель школи особистісного розвитку та творчої самореалізації.(додаток)

«ШКОЛА ВІЛЬНОГО РОЗВИТКУ» - це школа для формування активної, самостійної, відповідальної, творчої особистості, здатної до самоосвіти, саморозвитку; забезпечує умови для реалізації та самореалізації сутнісних сил дитини у різних видах її діяльності

Концептуальна ідея моделі: перехід від моделі школи, що функціонує, до моделі школи, що розвивається і забезпечує розвиток особистості кожного здобувача освіти; оволодіння дітьми мистецтвом життєтворчості в умовах партнерської співпраці, атмосфери поваги, довіри, успіху; створення Школи вільного розвитку, яка забезпечує своєчасне виявлення і розвиток творчого потенціалу дитини, творче навчання, що передбачає залучення до наукового пошуку й використання отриманих знань на практиці.

Мета: формування освітньої траєкторії учня в умовах школи особистісного розвитку та творчої самореалізації

ЗАВДАННЯ

- створення нового педагогічного середовища, спрямованого на виявлення та розвиток персонального таланту дитини;
- переорієнтація освітнього процесу на максимальне врахування індивідуальних можливостей та потреб кожного здобувача освіти;
- виховання у дітей потреби в розвитку своєї особистості.

Першочерговим завданням вчителя Школи розвитку особистості визначаємо: розглядати дитину як особистість, що колись сформується, не нав'язувати їй свій світогляд, а бачити у кожній індивідуальність, яка вже є: зі своїм світоглядом, внутрішнім світом, потребами і переживаннями.

Отже намагаємося створити таке середовище, в якому дитина вільно могла б себе зреалізувати. Адміністрація НВК, педагогічний колектив намагаються створити такі умови, у яких учні мають себе почувати в школі затишно, комфортно, іти до неї з радістю, з бажанням учитися, творити, з вірою у свою обдарованість, свої сили та можливості.

Складний і динамічний характер педагогічної діяльності, обумовлений необхідністю розробки різних варіантів змісту освіти, використання можливостей сучасної дидактики у підвищенні ефективності освітніх структур, науковому обґрунтуванні нових ідей і технологій, визначають об'єктивну потребу в удосконаленні низки аспектів закладу освіти.

Дидактичний аспект.

Мета: визначення мети і завдань навчання, окреслення змісту освіти, виявлення ключових закономірностей та принципів освітнього процесу, правил навчання, розробка форм, методів і прийомів навчання, визначення матеріально-технічних засобів навчання.

Організуюючи освітній процес, адміністрація намагається створити оптимальні умови для успішної реалізації проблеми середнього всеобучу, глибокого оволодіння учнями основ наук і підготовки їх до життя, праці в сучасних умовах ринкових відносин, формування стійких моральних переконань, задоволення потреб кожного учасника освітнього процесу, вироблення в школярів умінь і навичок самостійно здобувати, поповнювати і оновлювати свої знання, формувати творчу особистість. Для реалізації цих завдань важливим є ефективне використання як інваріативної, так і варіативної складових навчального плану. Сучасний світ вимагає комунікативності, знання особливостей українського довкілля, етносу, мови, культури, націє- та державотворення, української ментальності, історичного розвитку та історичної долі українського народу. Тому, починаючи із початкової школи, вводимо в навчальний процес такі курси, як «Українознавство»

У основній школі більшість годин варіативної частини виділяється на вивчення рідної мови як предмета з допрофільної підготовки. Оскільки школа працює у напрямі виховання активної, комунікабельної, всебічно розвиненої особистості в старшій школі за бажанням учнів вводиться філологічний профілі. Наша школа є полікультурним навчальним закладом (є класи з російською мовою навчання). Тому одним із завдань своєї діяльності педколектив вважає формування особистості, здібної знаходити в різноманітності культур і мовного середовища, характерних для школи, єдність на основі полікультурного сприймання, готовність до життя в полікультурному просторі.

До послуг учнів запроваджено факультативні курси:

- «Етика» (5-6 класи) з метою створення відповідних умов для формування у школярів моральних цінностей, моральної культури, настанов і орієнтирів;
- «Аранжування особистості» (6 клас) з метою розвитку особистості підлітка, розвинення гнучкості суджень відносно себе і оточення та підвищення рівня комунікативної компетентності;
- «По країнах та континентах» (7 клас) з метою закріплення вмінь показувати на карті частині світу, материки і океани;
- «Сходинки до вершини Я» (7 клас), який розширює знання підлітка про індивідуальні психологічні особливості людини; створює умови для формування прагнення до самопізнання, занурення в свій внутрішній світ і орієнтування в ньому;
- «Фінансова культура» (7 клас) з метою формування в учнів знань основ фінансової грамотності і підвищення їхнього рівня фінансової культури;
- «Детектив у зарубіжній літературі» (7 клас) сприятиме залученню учнів до читання детективів, розкриттю історій розвитку детективного жанру;
- «Земля, де живем, Україною зовем» (8 клас), метою якого є виховання патріота, громадянина української держави, свідомого державо творця.

Для того, щоб забезпечити якість освіти, оптимізуємо використання наявних у НВК технічних засобів та відповідних приміщень. Тому особливу увагу наш заклад приділяє роботі комп'ютерних класів, бібліотеки, хореографічного класу, спортивного залу. Не зважаючи на обмежене фінансування школа й далі буде розширювати матеріально-технічні умови за рахунок створення та використання відео-ресурсів, аудіо-матеріалів, цифрових носіїв тощо. Батьки, учні і вчителі залучаються до благоустрою закладу.

Виховний аспект

Мета: сприяння формуванню в учнів знань, умінь і навичок, необхідних для майбутнього успішного вибору професії; розвитку пізнавальної творчої активності особистості; розвитку природних здібностей, уяви і продуктивного мислення з гуманістичним світосприйняттям і почуттям

відповідальності за долю України, її народу; виховання естетичних смаків; ведення здорового способу життя.

Робота Малокаховського НВК ведеться в **напрямку виховання** свідомих громадян України, особистостей, що поєднують в собі високий інтелектуальний, духовний розвиток, спроможних втілювати у життя власні ідеали, перебувати в гармонії з собою та навколишнім світом на основі особистісно орієнтованого навчання та проектної технології.

За останні роки серед методів та форм, що використовується в системі морально-етичного виховання, пріоритетна роль належить активним методам, що базуються на демократичному стилі взаємодії й спрямовані на самостійний пошук істини, сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості. До таких методів належать: ситуаційно-рольові ігри, дебати, метод відкритої трибуни, соціально-психологічні тренінги, інтелектуальні аукціони, «мозкові атаки», метод аналізу соціальних ситуацій з морально-етичним характером, метод проектів тощо. Крім цих методів також використовуються традиційні: бесіди, диспути, лекції, семінари, різні форми роботи з книгою, з періодичною пресою тощо. Педагоги, класні керівники в основу системи виховання покладають процес розвитку особистості – її здібностей, інтересів, нахилів, національної свідомості і самосвідомості, соціального досвіду. Систематично проводять класні години та індивідуальні бесіди з учнями. На батьківських зборах розглядають питання ролі сім'ї у формуванні морально-етичних навичок. Залучають учнів, схильних до правопорушень, до позакласних заходів.

Активно працює учнівське самоврядування – учнівська рада «ЛІДЕР», щотижня відбувається засідання шкільного парламенту. Проводяться збори макулатури, продукти харчування, малюнки для бійців, що захищають нашу країну. Практична спрямованість цієї діяльності дає можливість учням відчувати свою причетність до справ громади, орієнтує їх на безкорисну допомогу тим, хто її потребує.

Традиційними в школі є заходи щодо відзначення дня партизанської слави, уроки мужності до річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників, історичні та виховні години (класні керівники 1-11 кл.); зустрічі з воїнами АТО та воїнами, які брали участь в воєнних діях на території інших держав.

У 2017/2018 н.р. організовано роботу 6 гуртків.

Науково-методичний аспект

Мета: *створення комфортних умов для професійного зростання та розкриття творчого потенціалу кожного педагогічного працівника*

У Малокаховському НВК «ЗОШ I-III ступенів – ДНЗ» науково-методична робота розглядається як цілісна система підвищення професійної, науково-теоретичної підготовки педагогів, спрямована на підвищення творчого потенціалу всього педагогічного колективу. Починаємо цю роботу з діагностики реального рівня професійної майстерності педагогів, рівня їх обізнаності в питаннях дидактики, психології та виявлення мотиваційної сфери діяльності колективу. Цей етап роботи передбачає:

- фронтальне відвідування уроків та позакласних заходів;
- анкетування вчителів з метою вивчення рівня їх методичної кваліфікації, готовності до інноваційних підходів навчання;
- діагности рівня зрілості колективу, рівня мотивації та сприймання моделі Школи розвитку, виявлення асертивності, креативності та агресивності педагогів зокрема.

Опрацювання матеріалів діагностики дозволяє визначити напрямки роботи з теоретичного опрацювання досягнень науки, нових освітніх технологій з метою вироблення стратегічних напрямів роботи МО, творчих груп тощо. Методична робота супроводжується підготовкою контрольно-аналітичних матеріалів для проведення порівняльного аналізу роботи колективу, визначення напрямків роботи на майбутнє.

У останні роки більшою популярністю в учителів користуються нові активні та інтерактивні форми методичної роботи, зокрема тренінги, ділові ігри, творчі звіти, захисти методичних проектів, творчі портрети вчителів тощо.

У 2017/2018 н.р. учитель фізичної культури Омельчук І.Ю. є переможцем районного конкурсу «Учитель року».

Управлінський аспект

Мета: *координація дій усіх учасників освітнього процесу, створення умов для їх продуктивної творчої діяльності.*

Для здійснення означених мети і завдань необхідно змінити процес управління освітньою діяльністю, та розвивальною діяльністю учнів; інтегрувати зусилля вчителів, громадськості, батьків та інших установ села у створенні необхідної навчально-матеріальної бази для втілення програм

спецкурсів, факультативів тощо. Діагностування і корекція освітнього процесу психологічною службою повинні мати системний характер і забезпечувати умови для психолого-педагогічної взаємодії батьків, учнів, учителів і громадськості. Тому першочерговим завданням є формування творчого педагогічного колективу, здатного забезпечити якісну освіту відповідно до запитів, потреб школярів з урахуванням їхніх психофізичних, індивідуальних особливостей та інтелектуальних можливостей. Ні в кого не виникає сумнівів, що інструментом створення якісно нової освіти є інноваційна діяльність, а саме – пошук нових моделей навчальної й управлінської діяльності, які забезпечували б колективне управління навчальним закладом, відхід від традиційних методів, упровадження інновацій в навчально-виховний процес, що сприяє подоланню консерватизму і виявленню нових творчих можливостей педагогів. В управлінській діяльності вироблена система співробітництва в роботі керівників заходу, педагогічних, громадських та учнівських органів самоврядування

Важливим напрямом діяльності адміністрації є робота з педагогічними кадрами, їх підготовка до роботи в інноваційному режимі, власного методичного забезпечення навчального процесу, професійного зростання.

Важливого значення надаємо навчанню педагогічних кадрів, створенню комфортного середовища для розвитку творчого потенціалу педагогів, їх саморозвитку й самореалізації. На даний час у школі працює 23 педагогічні працівники, із них:

- 2 (8%) – старші вчителі
- 6 (24%) – вчителі вищої кваліфікаційної категорії
- 5 (20%) – спеціалісти I кваліфікаційної категорії
- 6 (24 %) – спеціалісти II кваліфікаційної категорії
- 8 (32%) – спеціалісти

Педагогічним колективом проаналізовано й окреслено основні напрями роботи школи в контексті розробленої моделі. Більшість вчителів – це колектив одностайних, котрі розуміють і підтримують реформування змісту загальної середньої освіти.

Громадсько-педагогічний аспект

Мета: *поєднання зусиль сім'ї, школи та громади для формування особистості свідомих громадян своєї держави, формування педагогічної культури сім'ї, виховання любові і шанобливого ставлення до держави через любов до батьків, до родини, розвиток творчої особистості кожного учня, створення умов для їхньої самореалізації та самовизначення, збереження життя та здоров'я.*

Останнім часом дедалі вагомішою є роль громадських організацій в управлінні освітою. Управління школою має громадський характер, оскільки існує на підставі співуправління з батьківською громадою із оперттям на ініціативу та творчість педагогічного колективу.

Сьогодні, як ніколи, в Україні актуальною є громадсько-зорієнтована освіта, що демонструє освітню філософію, яка сприяє створенню можливостей для окремих громадян, шкіл, бізнесу, громадських і приватних організацій бути партнерами для реалізації потреб громади.

У Малокаховському НВК участь у керівництві закладом бере рада школи як державно-громадська форма управління. Це достатньо плідна і обопільна праця: з одного боку, школа вивчає та прагне виконати соціальне замовлення батьків (охорона життя та здоров'я дітей, індивідуальний підхід до навчання та виховання, надання повноцінних загальноосвітніх послуг); а з іншого, батьки надають посильну допомогу школі щодо організації навчальної та виховної роботи закладу, надання добровільних благодійних внесків на оновлення матеріально-технічної бази школи, залучають представників громадськості до спільного розв'язання загальноосвітніх проблем.

Однією з підсистем є **робота з батьками**.

Її планування здійснювалося через роботу над проектом «Сімейне виховання і школа». Враховувалося те, що більшість батьків відчують себе психологічно невідповідними до того, щоб забезпечити оптимальний розвиток дітей і відчують брак досвіду для виконання цих завдань. Відсутні будь-які інформаційні центри, де батьки могли б отримати відповідні знання та розвинути свої навички. Недостатніми є знання, практичні вміння, навички батьків у сфері розвитку дітей дошкільного віку. Основна частина батьків не знають основних етапів розвитку дітей, особливостей психологічного розвитку, вимог щодо харчування та годування дітей, не знають методів попередження миттєвої смерті та надання першої допомоги при травмах тощо. У більшості сімей панують авторитарні методи виховання. Перевага надається догляду, а не мовленнєвому, естетичному, соціальному розвитку дітей. На низькому рівні мотиваційна сфера батьків і відповідно дітей, втрачається потяг до навчання, прогресує байдужість до результатів навчальної діяльності учнів. Розробляючи модель Школи розвитку, ми враховували те, що одним із провідних завдань стане пошук

нових форм спілкування з батьками з метою залучення їх до шкільного життя дітей та відповідальності за ефективність шкільного навчання.

У процесі реалізації нової моделі співпраці з батьками виявлено, що вони надають перевагу таким активним і інтерактивним формам роботи, як ігри, робота в парах і групах, розв'язування проблемних ситуацій тощо, міні-лекції, тренінги. Серед запропонованих батькам тем для обговорення найбільше зацікавлення викликали ті, що пов'язані з дисципліною, індивідуальним розвитком дітей, підготовки дітей до школи. Функціонують консультативні пункти : «Першокласник», «Проблеми підлітків», «Випускник». Але батьки все ще потребують додаткової інформації, задовільнені не всі їх запити. Анкетування показало, що їм не вистачає знань з наступних питань:

- збереження здоров'я дитини, попередження захворювань;
- харчування дітей від народження до школи;
- розвиток навичок спілкування у дитини;
- побудова взаємин з дитиною з урахуванням її індивідуальних особливостей (характеру, темпераменту, статі тощо).

Відмічали батьки і те, що вони навчилися спілкуватися, обмінюватися досвідом, задавати питання, прислухатись до думки інших. Сільська школа стає центром батьківського всеобучу.

Виходячи із вищезазначеного, необхідно розширювати і збагачувати глибинний зміст цієї моделі, давати сучасне обґрунтування з позицій науки, розглядати як відповідну соціокультурну ситуацію загального розвитку, яка забезпечує умови для особистісного зростання дитини, її етнічної ідентифікації, соціалізації. Школа прагне сприяти створенню родинного розвивального середовища, яке б підтримувало дитину протягом всього її шкільного життя, особливо в моменти переходу з однієї ступені шкільної освіти на іншу: вступ до 1-го класу, перехід із початкової школи до основної, вихід на ступінь старшої школи. Це забезпечить адаптоване входження дитини у сучасний шкільний простір, буде сприяти її соціалізації.

Забезпечуючи розвиток кожної дитини як особистості, школа проектує модель майбутнього компетентного випускника.

Буди компетентним – зовсім не означає отримати багаж цінних знань, умінь та навичок. Це здатність та готовність особистості систематизувати та виявляти знання, уміння, навички у необхідний момент. Компетентність випускника школи – це його функціональна грамотність, яка дає змогу ефективно розв'язувати проблеми, що виникають у життєвих ситуаціях, на основі використання набутих у шкільні роки знань, умінь та навичок. На формування життєво важливих компетенцій впливає не лише освітній простір навчального закладу, але й пріоритетні напрямки діяльності школи, цінності, які вона сповідує, традиції та ритуали, якими живе навчальний заклад, соціокультурне середовище "школа – сільська громада", зміст допрофільної та профільної підготовки.

Компетентність завжди передбачає ініціативу, організаторські здібності, високу свідомість та здатність адекватно оцінювати власні дії, що виводять особистість на рівень нових можливостей особистісного та професійного становлення.

Педагогічні технології, що використовуються:

- 🌀 ігрові технології;
- 🌀 технологія випереджувального навчання;
- 🌀 елементи проблемного навчання;
- 🌀 елементи розвиваючого навчання;
- 🌀 технології комунікативного навчання;
- 🌀 елементи технології інтенсивного навчання на основі схемних і знакових модулів навчального матеріалу (В. Ф. Шаталов);
- 🌀 технологія профільної і ринкової диференціації (Г. К. Селевко);
- 🌀 проектна технологія.

На сучасному етапі надзвичайно важливим є створення сприятливих умов для розвитку індивідуальних якостей особистості засобами шкільної та позашкільної освіти, сприяння набуттю додаткових знань, умінь, навичок та залучення учнів до систематичної науково-дослідної, експериментальної конструкторської, винахідницької діяльності з навчальних предметів.

Сформовані якості учня-дослідника (обдарованої, талановитої дитини) — це результат креативної шкільної освіти, у якій учні-дослідники, а вчитель — педагог-дослідник.

Навчально-дослідницька діяльність, яку ми пропонуємо — це співтворчість, яка заперечує будь-які форми примусу й будується на постійному заохоченні, це пізнавальний процес, що організується за допомогою органічно пов'язаних типів уроків.

Напрями роботи:

1. Навчально-пізнавальний (уроки, наукові секції, олімпіади, семінари, фестивалі і т. ін.).
2. Культурно-освітній (КВН, творчі вечори, години спілкування і т. ін.).
3. Фізкультурно-оздоровчий (спортивні свята, валеологія, зустрічі, змагання, турпоходи і т. ін.).

Для реалізації даних напрямів потрібно установити ще один комп'ютерний клас з метою формування практичних навичок використання засобів сучасних інформаційних технологій у повсякденній практичній діяльності обдарованих дітей; укомплектувати бібліотеку і методичний кабінет необхідною науково-методичною літературою, створити мережу спонсорського фінансування; розробити програми перспективного індивідуального розвитку кожної обдарованої дитини.

Надійним інструментом, що дозволяє виміряти якість освіти, що має особисте спрямування, є комплексний моніторинг як цілісна система досліджень, складовими якої є наступні критерії: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний, як і визначаються за рівнями: високий, достатній, середній, низький.

Кожний із цих компонентів окремо та сукупно надають можливість одержати, проаналізувати інформацію про стан освітньої системи, виявити основні тенденції щодо її функціонування як особистісно орієнтованої, визначити проблеми та перспективи, скласти прогноз її подальшого розвитку, реальні плани щодо підвищення її ефективності.

Основні вихідні положення моделі:

1. Випускник має залишити школу професійно визначеним, володіти навичками простої трудової діяльності. Учорашний школяр має не просто володіти інформацією стосовно розмаїття світу професій, але й мати допрофесійну підготовку за одним із профільних напрямів, що допоможе йому правильно обрати місце подальшого навчання та успішно здійснювати навчальну та професійну діяльність.

2. Випускник має прагнути до самоосвіти та самовдосконалення. Навіть раніше отримані знання можна втратити, якщо не прагнути до їх оновлення відповідно до вимог часу. Самоосвітня діяльність – складова особистісного розвитку.

3. Творчий пошук має стати домінантою випускника школи на його професійному та життєвому шляху. Творчі здібності особистості та здатність до творчого самовияву, що розвиваються у шкільні роки, допомагатимуть в успішній самореалізації випускника школи. Адже людину нині цінують за її індивідуальність, унікальність ідей та професійних рішень.

4. Випускник повинен стати активним учасником суспільно-політичного та культурного життя країни. Якщо у вчорашнього школяра сформована потреба активної життєдіяльності, то він не може залишити поза увагою суспільно-політичне та культурне життя країни, де народився і зростає. Небайдуже ставлення до дійсності, вміння аналізувати та передбачати хід подій допоможе випускникові зайняти активну позицію на шляху формування та захисту своїх ідеалів та переконань.

5. Випускник має бути свідомим громадянином, патріотом своєї країни. Не слід відпускати випускника у майбутнє без ґрунтовних історичних та правових знань. Юний громадянин має розуміти свою роль у соціумі та бути відповідальним за свої вчинки, за вчинки інших людей, що сприятиме розвитку демократичного суспільства.

6. Випускник має думати готовим до усвідомлення батьківства. Створення міцної сім'ї, народження дитини – це ті життєві кроки кожної людини, які треба робити усвідомлено, виважено, розуміючи всю відповідальність. Школа має сформувати у випускника сімейно-побутові компетенції, що допоможуть йому у майбутньому.

7. Випускник має свідомо ставитися до свого здоров'я та довкілля. Кожен випускник має володіти основами безпеки життєдіяльності, берегти та зміцнювати своє здоров'я, тому що тільки здорова особистість здатна реалізувати себе у повній мірі, бути щасливою та успішною.

ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Створення моделі компетентного випускника, здатного до: 1) самоосвіти та саморозвитку протягом усього життя, до творчого розв'язання будь-якої проблеми, який уміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію; 2) до створення нового стабільного осередку суспільства, цінності якого полягатимуть у балансі екологічного, економічного та соціокультурного простору.

Створенню моделі Школи вільного розвитку передували соціально-психологічні дослідження освітнього процесу з метою виявлення його рівня, резервів досягнення кращих результатів. Серед компонентів благополуччя дитини у школі вільного розвитку виділено: духовний, психічний, фізичний, соціальний. Наведені вище сфери впливу на дитячу особистість часто тиснуть на учня, намагаючись підкорити його волю, нав'язати сформовані суспільством принципи і думки, сковують його дії, роблять байдужим, пасивним, а іноді й агресивним. Тому прагнемо зробити свій заклад

школою партнерства і співпраці, в якій дитина є не тільки учасником, а й творцем середовища, в якому їй жити, навчатися, розвиватися, творити.

8. Формувальний етап (з 01.09.2018 року по 01.08 2020 року)

Завдання:

1. Внести корективи і відповідні зміни до організаційно-педагогічних, матеріально-технічних, фінансово-економічних умов діяльності навчального закладу з метою створення середовища для особистісного розвитку та творчої самореалізації учнів.
2. Запровадити нововведення (в тому числі, профільне навчання), забезпечуючи системний підхід до реалізації мети дослідно-експериментальної роботи.
3. Провести поточне оцінювання заданих параметрів, що дозволить вчасно здійснити якісну корекцію та з'ясувати об'єкти, які варто розвивати.
4. Здійснити корегування змісту науково-дослідницької роботи за умови незначної динаміки окремих показників експериментальної роботи.
5. Організувати роботу щодо підвищення педагогічної майстерності вчителів (зокрема, провести курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників на базі школи особистісного розвитку та творчої самореалізації).
6. Підвести підсумки формувального етапу дослідно-експериментальної роботи.

МОДЕЛЬ ШКОЛИ ВІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Мета: формування освітньої траєкторії учня в умовах школи особистісного розвитку та творчої самореалізації

ЗАВДАННЯ:

- створення нового педагогічного середовища, налаштованого на персональний талант дитини.
- зорієнтувати навчання та розвиток учнів на індивідуальні можливості та потреби дитини.
- виховати в дитині потребу та пробудити в ній природне бажання розвиватися.

КОМПОНЕНТИ БЛАГОПОЛУЧЧЯ:

фізичний психологічний духовний соціальний

АСПЕКТИ:

дидактичний виховний науково-методичний громадсько-педагогічний управлінський

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ:

ігрові технології; технологія випереджувального навчання; елементи проблемного навчання; елементи розвиваючого навчання; технології комунікативного навчання; елементи технології інтенсивного навчання на основі схемних і знакових модулів навчального матеріалу (В. Ф. Шаталов); технологія профільної і ринкової диференціації (Г. К. Селевко); проектна технологія

НАПРЯМКИ РОБОТИ:

1. Навчально-пізнавальний (уроки, наукові секції, олімпіади, семінари, фестивалі і т. ін.).
2. Культурно-освітній (КВН, творчі вечори, години спілкування, квести і т. ін.).
3. Фізкультурно-оздоровчий (спортивні свята, основи здоров'я, зустрічі, змагання, турпоходи і т. ін.).

КРИТЕРІЇ

мотиваційний когнітивний діяльнісний особистісний

РІВНІ

високий достатній середній низький

РЕЗУЛЬТАТ: випускник, здатний до самоосвіти та саморозвитку протягом усього життя, до творчого розв'язання будь-якої проблеми, уміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, до створення нового стабільного осередку суспільства, цінності якого полягатимуть у балансі екологічного, економічного та соціокультурного простору